

Чорний глечик

Марина Забуранна

— Чорнушко! Чорнушечко! Ходи, люба, я тобі тут дві жмені соломи запарила, їсти-їстоньки, моя мила!

То нашу корову так звали – Чорнушка. Мати поставили її в сінях ночувати, прямо під виходом на горище, де була ще яка не яка солома. Ту солому знімали по трохи, запарювали у великому казані і ділили у дві діжечки: одну – на ранок, одну – на вечір. Ввечері мати доїли Чорнушку, а ми всі стисло сиділи й зачаровано слухали як дзенькає молоко по алюмінієвій дійниці. У світлі свічки виднілося бліде й зморене мамине лице і її широкі карі очі. Старша сестра йшла за маленькою металевою ложкою. Сидиш тихо, затамовуєш подих і чекаєш, коли ж Олеся візьме до рук гарчки. Той глечик з двома вушками був єдиний у нашій хаті – саме такий. Інші глечики з двома вушками були величезні, в них готували на всю родину борщ, кашу. Коли розбився перший, мати якось так плакали, бо то їй від її матері дісталось у придане, а коли розбився останній – мати вже мов і не відчували нічого: зібрали мовчки розбиту надію на кашу із шкварками у цьому домі, і винесли її з хати.

А цей глечик відрізнявся від інших, він був маленьким зовсім. У нім готували для немовляти – одного чи двох. Наша Чорнушка не давала молока більше, ніж оцей глечик. Мати надоять у відро, процідять тихенько нам, а що лишиться, – не більше, аніж половина від процідженого, – виносять сусідці, у неї двійко близнюків – первістки, тільки повзати беруться, їм дуже треба. Мати так з відром і виносили. Бо відро коли мили, ту воду ніхто вже не виливав, як колись, худобі чи в землю...

Вчора дядько Зиновій довгою палицею товк по стрісі. Мати плакали. З тої стріхи сипались трохи почорнілі кабакові зернята. Зо три десятки, не більше. А за тим знайшов і кілька жмень пшениці. Мати ховали, та не сховали...

— Зиновію! Стільки років ми в сусідстві! Лиши ті зернята, заради Бога! Діти ж! П'ятеро! Вимруть же!

Дядько не дивився мамі в очі. Від дядька тягло тяжким тютюном і холодом. Сам він такий чорний, як зло, як та земля, по якій він ходить своїми черевиками, мабуть виданими йому за добру службу. Ви ж, дядьку, такий мрець, як і ваші сусіди, лиш у вас перше душа вмерла. А чи не вмерла, чи ви її самі вбили...

Голі поля від нашого дому аж допоки бачить око – порожнеча, в якій час од часу випростується з-під землі якесь одиноке худе рослиння. Тільки плететься по німій і холодній землі колючий хміль, наче утверджується в тому, що життя тут нема. А навесні, коли стоїш на горі, на камінні над морем, справа де-не-де виднілася самосійна пшениця. Вона тільки-но виповнилась. А за нею жадібно полюють мами. Ті паростки були їхнім дітям звісточною про порятунок від нещадної коси голоду.

— Олесю! Помий добре ложку й ходи сюди! – гукали мати.

А ми, рідкозубі, знали, що то зараз старша сестра прийде з маленькою ложечкою на

довгій ручці, візьме глечика з молоком, і годуватиме нас по однісінькій, щоби всім вистачило. Набирає Олеся в ложку молока, а воно аж світиться. А пахне! І очі в нас світяться від того молока. І дивимося одне на одного, й чекаємо кому ж наступному піднесуть глечика.

— Олесю, доню, швиденько годуй меншеньких, поки воно ще тепле. Я Марії віднесу піду. Поки тепле ж...

Олеся годувала нас, вмивала теплою водою і клала спати всіх вкупочці. Мати верталися від сусідки, цілували кожного, вкривали теплою ковдрою, підкидали дрова до груби і чулося із сіней її тихе:

— Чорнушко! Чорнушечко! Ходи, люба, я тобі тут дві жмені соломи запарила, їсти-їстоньки, моя мила!